

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Юридичний факультет

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
та розвитку

С.М. Кваша

2021 р

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради юридичного
факультету

Протокол № 11 від « 7 » 07 2021 р.

Декан факультету О.С. Яра

на засіданні кафедри міжнародного права та
порівняльного правознавства

Протокол № 10 від « 19 » 05 2021 р.

Завідувач кафедри

В.В. Ладиченко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ЮРИДИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ
ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

рівень вищої освіти – третій освітньо-науковий

спеціальність – 081 «Право»

Розробник: д.ю.н., професор Ладиченко В.В.

Київ 2021

1. Опис навчальної дисципліни

МЕТОДИКА ЮРИДИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ (назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь		
Галузь знань	08 «Право»	
Освітньо-науковий рівень	третій	
Освітній ступінь	доктор філософії з права	
Спеціальність	081 «Право»	
Освітньо-наукова програма	081 «Право»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	Не передбачено	
Курсовий проект (робота)	Не передбачено	
Форма контролю	залік	
Показник навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	1	1
Лекційні заняття	20	20
Практичні, семінарські заняття	30	30
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	70	70
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	5	5

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни «Методика юридичного дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи» полягає у тому, щоб озброїти здобувача третього освітньо-наукового рівня спеціальності «Право» знаннями щодо засад побудови і основних складових сучасної системи методів наукового пізнання емпіричного та теоретичного рівнів, її застосування у науковому дослідженні, а також розвинути відповідні вміння.

Завдання вивчення дисципліни:

- поновити і систематизувати здобуті раніше знання стосовно системи методів наукового пізнання, розвинути вміння їх належного застосування;
- розширити базу знань щодо індивідуальної пізнавальної активності як на свідомому, так і підсвідомому рівні;
- розширити базу знань щодо методів організації колективної пізнавальної активності;
- сформувати основи вміння здійснення чи організації наукової творчості;
- надати знання і сформувати практичні вміння наукової комунікації в процесі організації чи виконання дослідження, зокрема з композиції різних жанрів наукових повідомлень.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми здобувачі повинні:

- **знати:** історію формування і особливості сучасної науки; засади побудови і базові елементи системи методів наукового пізнання; основні відомості щодо наукової творчості; основні відомості щодо ролі наукової комунікації та різних жанрів письмових наукових повідомлень.
- **вміти:** правильно обирати і ефективно застосовувати сучасні методи наукового дослідження, зокрема у галузі права; здійснювати чи організовувати як індивідуальну, так і колективну творчу активність; здійснювати чи організовувати наукову комунікацію, насамперед через письмові наукові повідомлення відповідних змістів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Методика юридичного дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи» у здобувачів вищої освіти мають бути сформовані такі *компетентності*:

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати комплексні проблеми в сфері професійної діяльності, у тому числі дослідницько-інноваційної, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань в галузі права.

Загальні компетентності:

здатність ініціювати та виконувати (індивідуально або в науковій групі) наукові дослідження, що приводять до отримання нових знань у сфері правничої науки;

здатність працювати у складі наукового колективу, розуміючи відповідальність за результати загальної роботи, в також нести персональні зобов'язання;

здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення, генерування нових ідей та досягнення наукових цілей.

Фахові компетентності:

набуття глибоких, обґрунтованих фахових знань; детальні або дуже детальні знання спеціальної області дослідження в галузі права у поєднанні зі знаннями загальної наукової дискусії та внеску до індивідуальної області дослідження

здатність знаходити, контекстуалізувати та інтерпретувати значну кількість теоретичного та нормативного матеріалу;

здатність аналізувати методологічні проблеми загальної теорії права, галузевих юридичних наук;

Спеціальні компетентності:

знання та розуміння предметної області дослідження;

здатність планувати та виконувати сучасні інтелектуальні дослідження, як на запити стейкхолдерів так і сучасної світової наукової спільноти для досягнення науково обґрунтованих теоретичних або експериментальних наукових результатів, які розв'язують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для правничої сфери;

здатність використовувати інформаційні ресурси, необхідні для проведення дослідження у галузі права;

здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових та комплексних ідей в межах предметної області дослідження;

здатність здійснювати статистичний аналіз інформації з різних джерел, документів для вирішення завдань наукового дослідження;

Програмні результати навчання:

проводити системні наукові дослідження за визначеними напрямками досліджень на принципах академічної культури і доброчесності.

використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології для обробки і аналізу результатів наукових досліджень та їх представлення.

здійснювати пошук, обробку, інтерпретацію інформації з різних джерел для продукування власних наукових ідей та практично-орієнтованих інноваційних пропозицій у сфері права;

формулювати робочі гіпотези та формувати нові наукові дослідницькі результати в обраній сфері;

аргументувати власну точку зору із урахуванням доктринальних положень.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Мета і концептуальні засади методика юридичного дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи

Роль науки за умов інформаційного суспільства, взаємодія суспільства знань та глобального інформаційного простору. Піднесення значення інформаційно-комунікаційних технологій.

Поняття науки і наукового пізнання, окремого дослідження. Відмінність наукового пізнання від життєвого та релігійного. Принцип демаркації науки і ненауки за Карлом Поппером.

Тема 2. Загальна характеристика науки як системи знань

Наукознавство. Наука як динамічна система знань. Сучасна система наукових знань. Підходи до класифікації наук: методологічний, логічний, гносеологічний. Класифікація наук. Фундаментальні і прикладні науки: поняття, завдання. Природничі, технічні й суспільні науки як основні галузі знань. Поглиблення інтеграції суспільних, природничих і технічних наук.

Тема 3. Правове регулювання наукової та науково-технічної діяльності

Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність. Державне регулювання та управління у науковій і науково-технічній діяльності в Україні: поняття, цілі та напрями, принципи, інструменти. Компетенції та повноваження державних органів у сфері наукової і науково-технічної діяльності в Україні.

Тема 4. Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Поняття, види та рівні наукової та науково-технічної діяльності. Суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності. Об'єкти наукової та науково-технічної діяльності.

Тема 5. Кадрове забезпечення наукової та науково-педагогічної діяльності

Наукові ступені і вчені звання. Підготовка наукових кадрів. Посади наукових та науково-педагогічних працівників. Атестація та підвищення кваліфікації наукових працівників. Гарантії соціально-правового статусу вчених, наукових працівників.

Тема 6. Основні засади академічної свободи та доброчесності

Академічна свобода як самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом (п. 2 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про освіту»).

Академічна доброчесність як сукупність етичних принципів, визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або

наукових (творчих) досягнень (ч. 1 ст. 42 Закону України «Про освіту»). Що передбачає дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками і здобувачами освіти. Академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, списування, хабарництво, необ'єктивне оцінювання як форми порушення академічної доброчесності. Академічна відповідальність наукових/науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності. Права особи, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності.

Тема 7. Загальнометодологічні основи наукового пізнання

Чуттєве пізнання, здоровий глузд і умоглядне, або раціональне, пізнання, логічне мислення. Роль інтуїції у науковому пізнанні.

Критика Френсісом Беконом методу схоластики та «ідолів розуму». Розробка «нового Органону»: спостереження і науковий експеримент, популярна індукція і наукова індукція. Математизація наукового пізнання (Галілео Галілей та ін.).

Аксиоматико-дедуктивний метод Рене Декарта: інтелектуальна інтуїція та дедукція.

Гіпотетико-дедуктивний метод Ісаака Ньютона. Метод гіпотез.

Наукове пізнання: поняття й рівні. Емпіричний (фактичний) рівень наукового пізнання. Теоретичний рівень наукового пізнання. Форми розвитку наукових знань.

Тема 8. Загальні основи методології наукового пошуку

Основи теорії наукового пізнання. Методологія наукового дослідження у широкому і вузькому розумінні. Принципи наукової методології: універсального взаємозв'язку, діалектичної суперечності, єдності якісного і кількісного, діалектичного заперечення та відбиття. Складові методології наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень.

Вихідні поняття методології й методики наукових досліджень. Методологія теоретичних досліджень. Методологія досліджень емпіричного рівня. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень.

Поняття наукового методу та його основні характеристики. Класифікація і системне застосування методів дослідження. Рівні методів. Логічні закони та правила. Правила аргументації. Загальні (філософські) методи наукового дослідження та їх характеристика.

Основні загальнонаукові методи досліджень: теоретичні, метатеоретичні, емпіричні та їх характеристики. Особливості застосування специфічних методів наукових досліджень.

Методи емпіричного пізнання. Методи теоретичного пізнання. Методи переходу від емпіричного до теоретичного рівня пізнання (ідеалізація; формалізація понятійна та символічна; математизація).

Загальнонаукові методи наукового дослідження: системний метод; компаративний (порівняльний) метод в синхронному та діахронному аспектах.

Тема 9. Спеціальні методи правових досліджень

Методи збору та узагальнення інформації. Методи спостереження та збору даних. Методи вибіркового спостереження. Методи групування. Таблично-графічні методи. Методи за видами аналізу. Нормативний метод. Методи прогнозування. Методи моделювання. Евристичні методи.

Тема 10. Наукові підходи до правових досліджень

Проблемний підхід: сутність та призначення. Інструментарій вибору методів дослідження. Концептуальний підхід. Розуміння концепції. Різновиди концепції. Структура процесу формування концепції та програм розвитку правової сфери. Етапи розробки концепції розвитку правової сфери. Системний підхід. Принципи використання системного підходу. Інші підходи у дослідженнях з правової тематики.

Тема 11. Формування правника як вченого

Середовище формування вченого і використання ресурсу знань. Передумови активізації процесу впровадження у виробництво вже отриманих знань. Функції інтелектуального потенціалу суспільства. Розвиток творчих здібностей та особистісні риси працівника науки. Зовнішні і внутрішні мотиви, що зумовлюють прагнення людини до наукової діяльності. Особливості розумової праці та її організації. Основні психологічні риси діяльності вчених. Критичне осмислення досягнень науки.

Тема 12. Процес реалізації наукового дослідження

Сутність процесу наукового дослідження, його рівні, структура, основні етапи здійснення. Обґрунтування теми (проблеми) наукового дослідження. Об'єкт і предмет наукового дослідження. Вибір емпіричної бази наукового дослідження. Основні прийоми наукових узагальнень, формування висновків і рекомендацій за результатами досліджень. Формування положень наукової новизни. Наукова стаття як форма апробації наукового дослідження. Вимоги до наукових статей.

Тема 13. Інформаційні ресурси і технології в науковому дослідженні

Суть і види наукової інформації. Роль інформації у наукових дослідженнях. Класифікація наукових документів, їх структура і призначення. Методи пошуку, збору і систематизації наукової інформації. Аналіз та інтерпретація інформації. Організація роботи з науковою інформацією. Форми обміну науковою інформацією. Інформаційні ресурси і технології в науковому дослідженні. Пошук наукової інформації у мережі Інтернет. Використання Інтернет-ресурсів у науковому дослідженні. Оформлення переліку використаних джерел інформації.

Інформаційна технологія: зміст та властивості. Структура програмного забезпечення. Характеристика основних програмних продуктів, що використовуються в наукових дослідженнях. Табличний процесор MS Excel, його функції та властивості. Методи аналізу і обробки статистичної інформації.

Тема 14. Інформаційно-бібліографічні джерела інформації у науково-правових дослідженнях

Бібліотека - інтелектуальний центр наукових досліджень. Історія розвитку бібліотек в Україні. Бібліографічні джерела інформації про право, правову сферу. Статистичні матеріали, наукова та навчальна література, науково-популярна література, практичні посібники, довідкова література. Інформаційно-пошукові мови бібліографічних фондів. Індекссування наукової інформації у довідково-інформаційних фондах. Універсальна десяткова класифікація (УДК). Систематичний та алфавітний каталоги.

Наукометрична міжнародна база даних SCOPUS та її основні характеристики. Критерії та показники оцінювання якості включення видання до міжнародної бази даних. Міжнародні бази даних Webometrics, Web of Knowledge з використанням імпаکت-факторів.

Тема 15. Організація наукового дисертаційного дослідження

Види систематизації результатів дослідження. Науковий реферат. Інформативний реферат. Монографія. Дисертація. Поняття та основні види дисертації. Загальна характеристика дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Загальна характеристика дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук. Загальна схема наукового дослідження. Структура і логіка наукового дисертаційного дослідження. Вибір теми, план роботи, бібліографічний пошук, відбір літератури і фактичного матеріалу. Аналіз розробленості проблеми, фокусування новизни, діалог з авторами. Архітектура дисертації. Категоріальний апарат, поняття, терміни, дефініції, теорії, концепції, їх співвідношення. Розподіл і структура матеріалу. Розкриття завдань, інтерпретація даних, синтез основних результатів. Правила і наукова етика цитування: наукові школи, напрями, персоналії. Науковий апарат дисертації по економічних науках. Наукова новизна і практичне значення одержаних результатів. Апробація результатів наукового дослідження. Загальні вимоги до оформлення дисертаційної роботи. Пошук, накопичення, обробка та аналіз наукової інформації для дисертації. Підготовка наукових публікацій. Мінімальна кількість та обсяг публікацій здобувача. Автореферат та анотація як виклад квінтесенції дисертації. Сильові, жанрові, мовні відмінності автореферату, анотації і дисертації. Основні вимоги до анотації за змістом, об'ємом і формою. Фокусування новизни і положень, що виносяться на захист. Порядок захисту дисертації. Попередня експертиза дисертації. Подання дисертації до попереднього розгляду в спеціалізованій вченій раді. Підготовка здобувача до захисту дисертації. Процедура прилюдного захисту дисертації. Оформлення документів атестаційної справи.

3. Структура навчальної дисципліни для здобувачів денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь ого	у тому числі					усь го	у тому числі				
		л	п	л а б	ін д	с.р.		л	п	л а б	інд	с.р.
Тема 1. Мета і концептуальні засади методика юридичного дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи	8	1	2			5	8	1	2			5
Тема 2. Загальна характеристика науки як системи знань	8	1	2			5	8	1	2			5
Тема 3. Правове регулювання наукової та науково-технічної діяльності	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 4. Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності	8	1	1			6	8	1	1			6
Тема 5. Кадрове забезпечення наукової та науково-педагогічної діяльності	8	1	1			6	8	1	1			6
Тема 6. Основні засади академічної свободи та добросовісності	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 7. Загальнометодологічні основи наукового пізнання	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 8. Загальні основи методології наукового пошуку	8	1	2			5	8	1	2			5
Тема 9. Спеціальні методи правових досліджень	8	1	2			5	8	1	2			5
Тема 10. Наукові підходи до правових досліджень	8	1	2			5	8	1	2			5
Тема 11. Формування правника як вченого	6		2			4	6		2			4
Тема 12. Процес	8	1	2			5	8	1	2			5

реалізації наукового дослідження												
Тема 13. Інформаційні ресурси і технології в науковому дослідженні	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 14. Інформаційно-бібліографічні джерела інформації у науково-правових дослідженнях	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 15. Організація наукового дисертаційного дослідження	10	2	4			4	10	2	4			4
Усього годин	120	20	30			70	120	20	30			70

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Мета і концептуальні засади методика юридичного дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи	2
2.	Тема 2. Загальна характеристика науки як системи знань	2
3.	Тема 3. Правове регулювання наукової та науково-технічної діяльності	2
4.	Тема 4. Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності	1
5.	Тема 5. Кадрове забезпечення наукової та науково-педагогічної діяльності	1
6.	Тема 6. Основні засади академічної свободи та доброчесності	2
7.	Тема 7. Загальнометодологічні основи наукового пізнання	2
8.	Тема 8. Загальні основи методології наукового пошуку	2
9.	Тема 9. Спеціальні методи правових досліджень	2
10.	Тема 10. Наукові підходи до правових досліджень	2
11.	Тема 11. Формування правника як вченого	2
12.	Тема 12. Процес реалізації наукового дослідження	2
13.	Тема 13. Інформаційні ресурси і технології в науковому дослідженні	2
14.	Тема 14. Інформаційно-бібліографічні джерела інформації у	2
15.	Тема 15. Організація наукового дисертаційного дослідження	4
Разом по практичним заняттям		30

Індивідуальні науково-практичні роботи обов'язкові до виконання здобувачами ОНП 081 «Право». Максимальна кількість балів за такі роботи - 25 балів за одну роботу. Індивідуальні науково-практичні роботи можуть бути виконані за наступною тематикою:

Мета і концептуальні засади методика юридичного дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи

Загальна характеристика науки як системи знань

Правове регулювання наукової та науково-технічної діяльності

Правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності

Кадрове забезпечення наукової та науково-педагогічної діяльності

Основні засади академічної свободи та доброчесності

Загальнометодологічні основи наукового пізнання

Загальні основи методології наукового пошуку

Спеціальні методи правових досліджень
Наукові підходи до правових досліджень
Формування правника як вченого
Процес реалізації наукового дослідження
Інформаційні ресурси і технології в науковому дослідженні
Інформаційно-бібліографічні джерела інформації у науково-правових дослідженнях

Організація наукового дисертаційного дослідження

Індивідуальні науково-практичні роботи можуть бути виконані у таких формах (на вибір здобувачів):

1. Написання та опублікування тез / статті у збірнику матеріалів конференції / збірнику наукових праць з теми дисертаційного дослідження - до 25 балів.

Тему тез / статті, презентації здобувач визначає самостійно в межах курсу та узгоджує з викладачем та науковим керівником. Пошук актуальної проблеми - завдання наукового дослідження, а вміння її знайти - важливе вміння вченого.

Під час перевірки та оцінювання результатів дослідження враховуються:

- вміння визначити проблематику / тему дослідження та обґрунтувати його актуальність і доцільність - до 5 балів;
- вміння визначити ступінь опрацювання студентом джерельної бази, останніх досліджень і публікацій з обраної проблематики - до 3 балів;
- вміння визначити мету і завдання дослідження - до 4 балів;
- глибина та повнота розкриття проблеми, ступінь досягнення мети дослідження та виконання його завдань - до 10 балів;
- вміння узагальнювати та систематизувати результати дослідження, формулювати висновки - до 3 балів.

2. Анотування наукових праць. Одна анотація - до 5 балів. Максимум - 5 анотацій.

З теми/ питання/ проблеми курсу обрати наукову статтю у фаховому виданні з юридичних наук і зробити розгорнуту анотацію (три сторінки друкованого тексту, 14 шрт., 1,5 інт.). В анотації проаналізувати:

- актуальність теми дослідження;
- ступінь висвітлення останніх досліджень і публікацій;
- відповідність мети й теми, теми і змісту;
- ступінь досягнення мети і повноту висвітлення теми;
- відповідність висновків змісту;
- коректність цитувань, посилань, використання джерел;
- доцільність обраної методології дослідження;
- логічність і переконливість наукової аргументації;
- мову викладу.

3. Складання бібліографічного списку наукової літератури, вразувати монографії, статті у фахових виданнях з юридичних наук за останні 5 років видання з теми дисертаційного дослідження. Загалом до 50 джерел – 25 балів.

5. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧАМИ

1. Роль науки за умов інформаційного суспільства, взаємодія суспільства знань та глобального інформаційного простору
2. Піднесення значення інформаційно-комунікаційних технологій.
3. Поняття науки і наукового пізнання, окремого дослідження.
4. Наука як динамічна система знань.
5. Сучасна система наукових знань.
6. Класифікація наук.
7. Законодавство України про наукову і науково-технічну діяльність.
8. Компетенції та повноваження державних органів у сфері наукової і науково-технічної діяльності в Україні.
9. Поняття, види та рівні наукової та науково-технічної діяльності.
10. Суб'єкти наукової та науково-технічної діяльності.
11. Об'єкти наукової та науково-технічної діяльності.
12. Кадрове забезпечення наукової та науково-педагогічної діяльності
13. Атестація та підвищення кваліфікації наукових працівників.
14. Академічна свобода
15. Академічна доброчесність
16. Академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, списування, хабарництво, необ'єктивне оцінювання як форми порушення академічної доброчесності.
17. Академічна відповідальність наукових/науково-педагогічних працівників і здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності.
18. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.
19. Загальнометодологічні основи наукового пізнання
20. Чуттєве пізнання, здоровий глузд і умоглядне, або раціональне, пізнання, логічне мислення.
21. Критика Френсісом Беконом методу схоластики та «ідолів розуму».
22. Розробка «нового Органону»: спостереження і науковий експеримент, популярна індукція і наукова індукція.
23. Математизація наукового пізнання (Галілео Галілей та ін.).
24. Аксіоматико-дедуктивний метод Рене Декарта: інтелектуальна інтуїція та дедукція.
25. Гіпотетико-дедуктивний метод Ісаака Ньютона.
26. Емпіричний (фактичний) рівень наукового пізнання.
27. Теоретичний рівень наукового пізнання.
28. Форми розвитку наукових знань.
29. Методологія наукового дослідження у широкому і вузькому розумінні. Принципи наукової методології.

30. Складові методології наукового дослідження.
31. Класифікація наукових досліджень.
32. Вихідні поняття методології й методики наукових досліджень.
33. Методологія теоретичних досліджень.
34. Методологія досліджень емпіричного рівня.
35. Пізнавальні прийоми і форми наукових досліджень.
36. Поняття наукового методу та його основні характеристики.
37. Класифікація і системне застосування методів дослідження.
38. Правила аргументації.
39. Загальні (філософські) методи наукового дослідження та їх характеристика.
40. Основні загальнонаукові методи досліджень.
41. Особливості застосування специфічних методів наукових досліджень.
42. Методи емпіричного пізнання.
43. Методи теоретичного пізнання.
44. Методи переходу від емпіричного до теоретичного рівня пізнання
45. Загальнонаукові методи наукового дослідження
46. Методи збору та узагальнення інформації.
47. Методи спостереження та збору даних.
48. Методи вибіркового спостереження.
49. Методи групування.
50. Методи за видами аналізу.
51. Нормативний метод.
52. Методи прогнозування.
53. Методи моделювання.
54. Евристичні методи.
55. Проблемний підхід: сутність та призначення.
56. Концептуальний підхід.
57. Системний підхід.
58. Середовище формування вченого і використання ресурсу знань.
59. Розвиток творчих здібностей та особистісні риси працівника науки.
60. Особливості розумової праці та її організації.
61. Основні психологічні риси діяльності вчених.
62. Сутність процесу наукового дослідження, його рівні, структура, основні етапи здійснення.
63. Обґрунтування теми (проблеми) наукового дослідження.
64. Об'єкт і предмет наукового дослідження.
65. Вибір емпіричної бази наукового дослідження.
66. Основні прийоми наукових узагальнень, формування висновків і рекомендацій за результатами досліджень.
67. Формування положень наукової новизни.
68. Наукова стаття як форма апробації наукового дослідження.
69. Суть і види наукової інформації.

70. Роль інформації у наукових дослідженнях.
71. Методи пошуку, збору і систематизації наукової інформації.
72. Аналіз та інтерпретація інформації.
73. Організація роботи з науковою інформацією.
74. Інформаційні ресурси і технології в науковому дослідженні.
75. Використання Інтернет-ресурсів у науковому дослідженні.
76. Оформлення переліку використаних джерел інформації.
77. Інформаційна технологія: зміст та властивості.
78. Характеристика основних програмних продуктів, що використовуються в наукових дослідженнях.
79. Бібліографічні джерела інформації про право, правову сферу. Інформаційно-пошукові мови бібліографічних фондів.
80. Індекссування наукової інформації у довідково-інформаційних фондах. Універсальна десяткова класифікація (УДК).
81. Систематичний та алфавітний каталоги.
82. Наукометрична міжнародна база даних SCOPUS та її основні характеристики.
83. Критерії та показники оцінювання якості включення видання до міжнародної бази даних.
84. Міжнародні бази даних Webometrics, Web of Knowledge з використанням імпаکت-факторів.
85. Види систематизації результатів дослідження.
86. Поняття та основні види дисертації.
87. Загальна характеристика дисертації на здобуття наукового ступеня доктора наук.
88. Категоріальний апарат, поняття, терміни, дефініції, теорії, концепції, їх співвідношення.
89. Правила і наукова етика цитування: наукові школи, напрями, персоналії. Науковий апарат дисертації по економічних науках.
90. Наукова новизна і практичне значення одержаних результатів.
91. Апробація результатів наукового дослідження.
92. Загальні вимоги до оформлення дисертаційної роботи.
93. Основні вимоги до анотації за змістом, об'ємом і формою.
94. Фокусування новизни і положень, що виносяться на захист.
95. Порядок захисту дисертації.

Примірний тест для підсумкового контролю

Варіант _____

Завдання 1. Питання потребує повної відповіді (кожне питання оцінюється у 30 балів):

1. Сутність та етапи науково - дослідного процесу, основні види наукових досліджень.
2. Методологія теоретичних та експериментальних досліджень.

Завдання 2. Відмітьте правильну відповідь (кожен правильно відмічений тест - 4 бали):

1. Наука виконує такі основні функції:
 - 1.1. Пізнавальну, культурно-виховну, практично-діючу

- 1.2. Суспільну, громадсько-аналітичну, гуманістичну
- 1.3. Політичну, освітню, організаційну
2. Загальна теорія науки це:
 - 2.1. галузь наукознавства, що розробляє концепції теорії науки, основні напрями її розвитку, методології
 - 2.2. галузь наукознавства, що досліджує генезис динамічного процесу накопичення наукових знань
 - 2.3. галузь наукознавства, що аналізує взаємодію науки і суспільства у різних соціально-економічних формаціях.
3. За якими критеріями визначається якість інформації в науковому дослідженні?
 - 3.1. цільове призначення;
 - 3.2. цінність і надійність;
 - 3.3. достовірність і достойність;
 - 3.4. швидкодійність і періодичність;
 - 3.5. спосіб і форми подання;
 - 3.6. дискретність і безперервність;
 - 3.7. за всіма зазначеними критеріями.
4. До якої групи наукової інформації відносяться: інформаційні видання, каталоги?
 - 4.1. вторинної;
 - 4.2. первинної.
5. Закон це:
 - 5.1. Причинно-наслідковий вплив на якісні і кількісні зміни в об'єкті дослідження
 - 5.2. Загальні, істотні, внутрішні, суттєві і необхідні зв'язки між елементами цілого
 - 5.3. Конкретні правила діяльності, що розробляються у відповідності з необхідністю збалансованого розвитку в конкретний історичний період

Завдання 3. Дайте визначення (Оцінюється у 10 балів).

- дисертація
- групування

Максимальна сума балів – 100.

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі поєднуються традиційні методи викладання у вищій школі (проблемний, евристичний, репродуктивний), прийоми та форми викладання (лекція, семінарське заняття) з новими, що передбачають використання активних форм навчання (тестів різного рівня складності), різнопланової науково-дослідної роботи під безпосереднім керівництвом викладача. Використовуються такі методи як:

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні, наочні, практичні методи;
- індуктивні методи і дедуктивний метод;
- репродуктивні, творчі, проблемно-пошукові методи;
- навчальна робота під керівництвом, самостійна робота.

2. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

– методи стимулювання інтересу до навчання (створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу, пізнавальні ігри, навчальні дискусії, аналіз життєвих ситуацій);

– методи стимулювання обов'язку й відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, вимоги до вивчення навчальної дисципліни, заохочення, покарання).

3. Методи контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

7. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

У процесі навчання проводиться попередній, поточний, періодичний (тематичний) та підсумковий контроль. В умовах організації навчального процесу оцінювання відбувається за 100- бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою.

ПОПЕРЕДНІЙ КОНТРОЛЬ

Попередній контроль проводиться на початку вивчення курсу, теми. Він передбачає з'ясування попереднього рівня знань здобувачів з теми, які вони могли отримати під час вивчення інших навчальних дисциплін або самоосвіти, фактично, окреслює обсяг їх опорних знань. Викладач може використати його результати для визначення ступеня опрацювання певних питань у подальшій роботі.

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ

Поточний контроль передбачає систематичне, регулярне оцінювання навчальних досягнень здобувача (рівень теоретичних знань та практичних умінь і навичок з тем курсу) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях.

Поточний контроль реалізується в різних формах: усне і письмове, фронтальне та індивідуальне опитування; рецензування відповідей; участь у дискусіях, обговореннях; написання творів-есе; підготовка презентацій тощо.

У процесі навчання поточному контролю підлягають:

- глибина, повнота, обґрунтованість відповіді;
- доповнення, запитання до тих, хто відповідає;
- рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття (роботі у парах, малих групах), активність під час обговорення питань;
- глибина аналізу наукової та навчальної літератури;
- письмові завдання (тести, контрольні роботи, есе);
- якість самостійного опрацювання питань;
- систематичність роботи на заняттях.

Критеріями оцінки усних відповідей є:

- повнота та глибина розкриття питання;
- емоційність та переконливість;

- використання для обґрунтування своєї думки основної і додаткової літератури;
- вміння логічно викладати матеріал, аналізувати, порівнювати, робити висновки, узагальнювати;
- культура мови.

Критеріями оцінки письмових завдань є:

- повнота та глибина розкриття питання;
- цілісність, системність, логічність, вміння формулювати висновки;

- акуратність оформлення письмової роботи.

Максимальний бал за роботу на семінарському занятті - 5 балів.

5 балів здобувач отримує, якщо він:

- опрацював не лише основну, але й додаткову літературу, самостійно знайдену, відповідно до теми для більш глибокого її розкриття, розробив розгорнутий виступ;

- засвоїв теоретичний матеріал на високому / творчому рівні, логічно викладає його, пов'язуючи з вивченим раніше, встановлює міжпредметні та міжтемні зв'язки;

- висловлює гіпотези, наводить аргументи на підтвердження своєї думки, або спростування думки інших здобувачів, при цьому посиляється на опрацьовані джерела та літературу;

- використовує теоретичні знання для виконання практичних завдань;

- робить висновки, узагальнення;
- рецензує відповіді інших, вносить корективи, доповнення;
- пропонує дискусійні теми для обговорення, бере участь у дискусії, дотримується культури її ведення;

- підготував виступ, повідомив його зміст, чим зацікавив аудиторію.

4 бали здобувач отримує, якщо він:

- опрацював переважно основну літературу, розробив конспект виступу;

- теоретичний матеріал засвоїв на достатньому / конструктивному рівні, досить логічно викладає його, однак, не завжди може підтвердити відповідними прикладами, іншими аргументами;

- під час викладу допускає незначні помилки чи неточності, у нього виникають деякі проблеми щодо встановлення зв'язків з попередніми темами чи іншими предметами, тобто, його знання не систематизовані повною мірою;

- іноді потребує додаткових запитань для повного розкриття проблеми;

- висловлює гіпотези, припущення, однак, не завжди може навести необхідні аргументи на підтвердження своєї думки;

- в цілому використовує теоретичний матеріал для розв'язання практичних завдань, пояснення подій та явищ, що відбуваються в правовому

житті країни та світі, але його пояснення містять неточності, недостатньо обґрунтовані;

- робить висновки, узагальнення, однак, вони потребують уточнення, конкретизації з боку викладача або інших здобувачів;
- рецензує відповіді інших, вносить корективи, доповнення;
- пропонує дискусійні теми для обговорення, бере участь у дискусії, дотримується культури ведення дискусії;
- підготував реферат і повідомив його зміст.

3 бали отримує здобувач, якщо він:

- не повною мірою опрацював рекомендовані джерела та літературу;
- засвоїв матеріал на середньому / репродуктивному рівні;
- може лише відтворити навчальний матеріал, засвоєний на лекції або опрацьований самостійно без критичного осмислення, на рівні переказу, можливо, навіть, за допомогою викладача;
- іноді порушує логіку викладу, допускає помилки;
- не вміє самостійно здійснювати логічні розумові операції (аналіз, синтез, узагальнення, систематизація, формулювання висновків);
- з допомогою викладача може навести приклади, пов'язати теоретичний та практичний матеріал, встановити міжтемні та міжпредметні зв'язки;
- не може самостійно зробити рецензію, виправити помилки інших виступаючих;
- у нього не достатньо сформовані навички участі у дискусії, не вміє обґрунтовувати свою думку.

2 бали отримує здобувач, якщо він:

- не достатньо повно / фрагментарно опрацював рекомендовані джерела та літературу;
- засвоїв матеріал на низькому / рецептивно-продуктивному рівні;
- за допомогою викладача може відтворити незначну частину навчального матеріалу, засвоєного на лекції;
- не може критично осмислити, проаналізувати матеріал, навіть, за допомогою викладача;
- не дотримується логіки викладу, часто допускає помилки;
- не може, навіть з допомогою викладача, навести приклади, пов'язати теоретичний і практичний матеріал, встановити міжтемні/міжпредметні зв'язки;
- не може зробити рецензію, виправити помилки інших колег;
- у нього не сформовані навички участі у дискусії, не вміє обґрунтовувати свою думку.

1 бал отримує здобувач, якщо він:

- не опрацював рекомендовані джерела та літературу;
- не засвоїв матеріал, відмовляється відповідати/ не може відтворити незначну частину навчального матеріалу, навіть з допомогою викладача, однак, дотримується дисципліни, уважно слухає відповіді інших здобувачів,

робить записи, задає питання іншим доповідачам, повідомлення, доповнення, намагається брати участь в обговореннях, що свідчить про наявність у нього пізнавального інтересу до навчального курсу.

Здобувач, який не з'являвся на заняття (з поважних причин, підтверджених документально), а отже, не мав поточних оцінок, має право повторно пройти поточний контроль під час консультацій. На консультаціях здобувач може відпрацювати пропущені заняття, опрацювати есе з викладачем, ліквідувати заборгованості з інших видів навчальної роботи.

ПІДСУМКОВИЙ (СЕМЕСТРОВИЙ) КОНТРОЛЬ

З дисципліни «Методика юридичного дослідження та організація підготовки дисертаційної роботи» формою семестрового контролю є залік.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається таким чином: Оцінка за Тему 1 + Оцінка за Тему 2 + за всі 15 тем мах – 75 балів) + бали за індивідуальні науково-практичні роботи за одною з тем – 25 балів = 100 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти, навчальні плани, підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали практичних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Артемчук Г.І., Курило В. М., Кочерган М. П. Методика організації науково-дослідної роботи. К.: Форум, 2000. 270 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень. К.:АБУ, 2002. 480 с.
3. Бірта Г. О , Бургу Ю. Г. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2014. 142 с.
4. Важинський С. Є., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
5. Грищенко І.М., Григоренко О. М., Борисенко В. А. Основи наукових досліджень : Навч. посіб. К.: КНТЕУ, 2011. 185 с.
6. Єріна А.М., ЗаходайВ.Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. К.: Центр навч. літ-ри, 2004. 212 с.
7. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л. М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: ВД. «Професіонал», 2014 р. 216 с.
8. КорягінМ. В., ЧікМ. Ю. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник, 2017. 622 с.
9. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально- методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.
10. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. К.: Кондор, 2006. 206 с.
11. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
12. Дудченко А.А., Дудченко Я. А., Примак Т. А. Основы научных исследований: Учеб. пос. К.: Общество «Знания», КОО, 2010. 113 с.
13. Методологія та організація наукових досліджень : навчально-методичний посібник / В. М. Михайлов та ін. Х.: ХДУХТ, 2014. 220 с.
14. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
15. Організація наукових досліджень, написання та захист магістерської дисертації / За ред. В. В. Пасічника. К.: «Ліра-К», 2010. 282 с.
16. Основи методології та організації наукових досліджень: навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів, ад'юнктів/ А.Є.Конверський, В.І.Лубський, Т.Г.Горбаченко, В.А.Бугров; за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
17. Пилипчук М. І., Григорьев А. С. Основи наукових досліджень. К.: Знання, 2007. 270 с.
18. Поворознюк А.І., Панченко В. І., ФілатоваА. Є. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Х.: «НТМТ», 2016. 192 с.
19. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень: навчальний посібник. К.: ЦНЛ., 2003. 116 с.
20. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» : конспект лекцій. Х.: ХНАМГ, 2011. 76 с.
21. Стеченко Д.М., Чмир О. С. Методологія наукових досліджень: Підручник. К.: Знання, 2007. 317 с.
22. Тормоса Ю.Г. Основи наукових досліджень: навчально-

- методичний посібник. К.: КНЕУ, 2003. 80 с.
23. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень: посібник. К.: Академвидав, 2004. 208 с.
24. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2003. 240 с.
25. Чмиленко Ф.О., Жук Л. П. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Д.: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
26. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Віче : НУВГП, 2016. 151с.
27. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник / 4-те вид., випр. і доп. К.: Знання, 2004. 307 с.

Нормативно-правові акти

1. ДСТУ 4163-2003. Державна уніфікована система документації. Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлювання документів. – К., 2003.
2. ДСТУ 2732-94. Діловодство й архівна справа. Терміни та визначення. – К., 1994.
3. ДСТУ 3843-99. Державна уніфікована система документації. Основні положення. – К., 1999.
4. ДСТУ 3844-99. Державна уніфікована система документації. Формуляр-зразок. Вимоги до побудови. – К., 1999.
5. ДСТУ 2395 – 94 Обстеження документа, встановлення його предмета та відбір термінів індексування. Загальні вимоги.
6. ДСТУ 3325 – 96 Термінологія. Визначення основних понять.
7. ДСТУ 3582 – 97 Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила.
8. ДСТУ 3966 – 2000 Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять.

Допоміжна

9. Аквинский Фома. Трактат о сохранении и управлении творением // Фома Аквинский. Сумма теологии. Киев: Эльга, Ника-Центр, 2005. Ч. 1. С. 360-402.
10. Аристотель. Политика // Аристотель. Сочинения в 4-х томах. Т.4. М., 1983. С. 375-644.
11. Беккариа Ч. О преступлениях и наказаниях. М., 1995.
12. Бердяев Н. О. Истоки и смысл русского коммунизма. М., 1990
13. Бэкон Ф. Новый Органон // Бэкон Ф. Соч. в 2-х т. Т. 2. Москва: Мысль, 1978. С. 7-214.
14. Галилей Галилео. Диалог о двух главнейших системах мира – Птолемеевой и Коперниковой // Галилео Галилей. Избр. труды в 2-х т. Москва: Наука, 1964. Т. 1. С. 97-555.
15. Декарт Р. Рассуждения о том, чтобы верно направлять свой разум и

- отыскивать истину в науках // Декарт Р. Соч. в 2-х т. Москва: Мысль, 1989. Т. 1. С. 250-296.
16. Демократичне поліціювання: зб. наук. статей / за заг. ред. О. М. Бандурки та Дж. Перліна. Львів: Астролябія, 2011.
17. Капица П.С. Организация научной работы в Институте физических проблем // Капица П.С. Эксперимент. Теория. Практика. М.: Наука, 1977. С. 103-122.
18. Котес Р. Предисловие издателя ко второму изданию // Ньютон И. Математические начала натуральной философии. Москва: Наука, 1989. С. 4-21.
19. Ладиченко В. В., Ємельяненко К.О. Формування виконавчих комітетів об'єднаних територіальних громад // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 5/2018 с. 14-20
20. Ладиченко В.В., К.О. Ємельяненко Особливості правового регулювання місцевого самоврядування в умовах децентралізації // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції 2017 № 2 с.32-39.
21. Ладиченко В.В. Максименко Ю.П. Старости як посадові особи системи органів місцевого самоврядування в Україні: історико-правовий аспект // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 2/2019 с. 8-18.
22. Ладиченко В. В., Головка Л. О, Каплова О. Муніципалітет як регулятор поведження з побутовими відходами // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України № 5/2019 с. 38-45.
23. Ладиченко В. В., Максименко Ю. П. Статус і повноваження виконавчого комітету в системі місцевого самоврядування України Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 2, с. 37-48
24. Ладиченко В. В., Головка Л. О., Сергієнко Б. Б. Теоретико-правові засади поведження з відходами за законодавством Європейського Союзу Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 1, с. 46-57
25. Ладиченко В., Кравцова І. Теоретичні аспекти співвідношення вертикальних обмежень та принципу свободи договору. Підприємництво, господарство і право 2021, № 4, с.163-170.
26. Ладиченко В. В., Данилюк Ю. В., Ємельяненко К. О. Судовий захист прав об'єднаних територіальних громад: практичний аспект Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 3, с. 67-77.
27. Ладиченко В. В., Гулак О. В., Данилюк Ю. В. Забезпечення безпеки та правопорядку органами місцевого самоврядування: сучасний стан та шляхи врегулювання Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 2021, № 4, с. 31-39.
28. Ладиченко В. В., Гулак О. В., Головій Л. В. Публічне адміністрування судової влади як одна із форм забезпечення рівного доступу до правосуддя. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2021. № 5 (39). Т. 1. С. 11-17.
29. Ладиченко В. В., Гулак О. В., Головка Л. О. Проблеми і перспективи

запровадження та діяльності інституту присяжних у системі судочинства України Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2021. № 7. с.86-92

30. Лейбниц Г.В. Некоторые соображения о развитии наук и искусстве открытия // Лейбниц. Соч. в 4-х т. Москва: Мысль, 1984. С. 461-479.
31. Линдсей Г., Холл К., Томпсон Р. Творческое и критическое мышление // Хрестоматия по общей психологии. М.: Изд-во МГУ, 1981. С. 149-152.
32. Мак'явеллі Н. Державець // Мак'явеллі, Н. Флорентійські хроніки. Державець. Київ, 2001. С. 392-463.
33. Ньютон И. Правила умозаключений в физик // Ньютон И. Математические начала натуральной философии. Москва: Наука, 1989. С. 502-504.
34. Платон. Государство // Платон. Сочинения в 3-х томах. Т. 3. Ч. 1. М., 1972. С.89-454.
35. Поппер К. Факты, нормы и истина: дальнейшая критика релятивизма // Поппер К. Логика и рост научного знания. М.: Прогресс, 1983. С.379-413.
36. Поппер К. Письмо поим русским читателям // Поппер К. Открытое общество и его враги. Т.1: Чары Платона. М.: Феникс, 1992. С. 7-15.
37. Пуанкаре А. Наука и метод // Пуанкаре А. О науке. Москва: Наука, 1983. С. 283-403.
38. Тертуллиан. О прескрипции [против] еретиков // Квинт Септимий Флорент Тертуллиан. Избранные сочинения. Москва: Издательская группа «Прогресс», «Культура». С. 106-129.
39. Тягло А. В. Наука Моди 2? // Знання. Освіта. Освіченість. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, м. Вінниця, 28-29 вересня 2016 р. Вінниця: ВНТУ, 2016. С. 49-52.
40. Хайек Ф.А. Пагубная самонадеянность. Ошибки социализма. М.: Новости, 1992. 304 с.
41. Шваб К. Четвертая промышленная революция. М.: Эксмо, 2016. 138 с.
42. Nowotny H., Scott P., Gibbons M. «Mode 2» Revisited: The New Production of Knowledge // Minerva. 2003. Vol. 41. P. 179-194.

Допоміжна - словники

1. Ганич Д.І., Олійник С.І. Русско-украинский и украинско-русский словарь. — К., 1990.
2. Ганич Д.І., Олійник С.І. Словник лінгвістичних термінів. — К., 1985.
3. Головащук І.С. Словник-довідник з правопису та слововживання. - К., 1989.
4. Головащук І.С. Російсько-український словник сталих словосполучень. - К., 2001.
5. Головащук І.С. Складні випадки наголошення. Словник-довідник. — К., 2001.
6. Головащук І.С. Словник наголосів. — К., 2000.
7. Головащук І.С. Українське літературне слововживання: Словник-довідник. — К., 1995.

8. Єрмоленко С.Я. Новий російсько-українській словник-довідник. — К., 1999.
9. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. — К.: Видавництво «Українська книга», 2004.
10. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. — Львів: БаК, 2006.
11. Олійник О., Сидоренко М.М. Російсько-український словник наукової термінології. — К., 1994.
12. Олійник О., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український тлумачний словник. — К., 1991.
13. Орфографічний словник української мови / Уклад. Головащук І.С. — К., 1994.
14. Орфоепічний словник української мови. — К., 1995.
15. Російсько-український словник: Сфера ділового спілкування / За ред. Тараненко А.А. — К., 1996.
16. Російсько-український фразеологічний словник: Фразеологія ділової мови / Уклад. Підмогильний В., Плужник Є. — К., 1993.
17. Словник іншомовних слів. / За ред. О.Мельничука. — К., 1985.
18. Словник скорочень української мови. — К., 1982.
19. Словник труднощів української мови / За ред. Єрмоленко С.Я. — К., 1989.
20. Словник української мови: У 11 т. — К., 1971 — 1981.
21. Словник-довідник з культури української мови / Д.Гринчишин, А.Капелюшний, О.Сербенська, З.Терлак. — К.: Знання, 2006.
22. Словник-довідник труднощів української мови. — К., 1992.
23. Тараненко А.А., Брицын В.М. Русско-украинский словарь для деловых людей. — К., 1992.
24. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.)/ Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. — К., Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005.
25. Український орфографічний словник: Близько 165 тис.слів / За ред. В.М.Русанівського — К.: Довіра, 2006.
26. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення = Русско-украинский словарь деловой речи. — К.: Вища школа, 2008.

10. Інформаційні ресурси

1. www.litopys.org.ua
2. www.mova.info
3. www.novamova.com.ua
4. www.pereklad.kiev.ua
5. www.pravopys.net
6. www.r2u.org.ua
7. www.rozum.org.ua